

egilatori Moysi præstet; quantum antitypus typo, lux umbræ, veritas figuræ.

- 98 35. *Qui implet quasi Phison sapientiam, & sicut Tigris in diebus novorum.*
- V. 36. *Qui adimplet quasi Euphrates sensum: qui multiplicat quasi Jordanis in tempore messi.*
- V. 37. *Qui mittit disciplinam sicut lucem, & assistens quasi Gehon in die vindemiæ.*

Multiplex Evangelica doctrina commendatio.

Concinnè admodum post Mosaicæ legis, legislatorisque Moisis commendationem, evedo jam supremo legislatore Jesu ad thronum suæ majestatis Regium; agitur de Christiana Sapientia, deque doctrina Evangelica, quæ, ut conflat quantum ipsa veterem legem antecellat, & quàm sit uberrima, frugifera, universalis, omnique spiritualium divitiarum cumulo præstans, eleganter satis quinque celeberrimis toto orbe fluminibus, abundantanti, jugi, atque continenti aquarum ductu universam terram irrigantibus, gemmis, auroque plenissimis assimilatur.

- 99 V. 38. *Qui perficit primus scire ipsam, & infirmior non investigabit eam.*
- V. 39. *A mari enim abundavit cogitatio ejus, & consilium illius ab abyssu multa.*

Evangelica sapientia incomprehensibilis.

Cùm Evangelica doctrina quinque sit decantatissimis illis fluminibus aqua exuberantibus assimilata, imò illis multò latior & augustior extet; satis consequenter subinde deducitur, ejusmodi esse Christianæ Sapientia amplitudinem sublimitatem, profunditatemque, ut mens nulla humana, præter divinam, possit eam perfectè comprehendere. Cujus incomprehensibilitatis ea bona assignatur ratio; quòd Sapientia Evangelicæ principium, unde ipsa fluit, & exundat, sit planè interminum, & immensum divinitatis mare, à quo doctrina ipsa Evangelica, & lex gratiæ habens infinitam quandam profunditatem, quam nemo, nisi Deus, suo possit exhaurire intellectu.

- 100 V. 40. *Ego Sapientia effudi flumina.*
- V. 41. *Ego quasi trames aqua immensa de fluvio: ego quasi fluvius Dyorix, & sicut aqueductus exivi de Paradiso.*

Per Jesum & Mariam Christiane sapientia derivata.

Ut ostenderet Siracides gloriosissimam Christi doctrinam, ab illis fluminibus mutuatus est exemplum, quæ præ aquarum copia intra claustra æstate contineri nequeunt. Nunc verò, significantius declarat unde illa Evangelicæ Sapientia flumina ortum trahant: nempe à Jesu, & suo etiam modo à Deipara, qui matres eorum fluminum extant; & per quos illa à Deo ipso ad nos profuxerunt, & ubertim profluunt. Quod ut explicent, seipsos comparant tramis immensæ aquæ, sive fossæ, in quam derivantur aquæ immensi fluvii, nec non aquæ ductui de Paradiso effluentii. Quæ utique similitudines deserviunt bellissima doctrinæ explicandæ, quæ ad multorum usum exuberet, derivereturque.

- 101 V. 42. *Dixi: Rigabo hortum meum plantationum, & inebriabo prati mei fructum.*

Evangelica doctrina finis & commoda.

Ed tendunt tot Christianæ Sapientia, & Evangelicæ doctrinæ fluentia, rivi, trames, & aqueductus, ut Ecclesiam orthodoxam (primi-

mitivan præsertim) insiar horti, pratique amœnissimi, electis eximia gratiæ & pulchritudinis plantis constam, atque adeò à Jesu & Maria in deliciis habitam, ubertim irrigarent, ut sic non amœna solum, sed sanctorum quoque fructuum feracissima reddatur.

- 102 V. 43. *Et ecce factus est mihi trames abundans, & fluvius meus appropinquavit ad mare.*
- V. 44. *Quoniam doctrinam quasi ante lucamum illumino omnibus; & enarrabo illam usque ad longinquum.*
- V. 45. *Peneirabo omnes inferiores partes terræ, & inspiciam omnes dormientes, & illumino omnes sperantes in Domino.*

Incrementum, ubertas, progressus.

Ex jugi illo Christianæ Sapientia profluvio; perennique irrigatione, quæ non sublequerentur in dies commoda? En tibi ex parvis Apostolica prædicationis initiis maximum incrementum, ubertas maxima, ac penè incredibile progressus. Quippe Evangelicæ doctrinæ trames ad eam pervenit copiam, ut ex tramite in fluvium, & ex fluvio in ipsum excreverit mare. Cujus rei illa commoda assignatur sub diversa metaphora ratio; quòd Christiana doctrina adinstar sit maris: lucis quaquaversus suum diffundentis splendorem, quæ successivè progrediens extrema quoque terræ, ac profundissima, fugatis tenebris, illuminet. Nimirum doctrinæ Evangelicæ illustrarunt Christus & Deipara vel longinquas orbis partas, & Gentiles profundissimo peccati somno, densisque errorum umbris consepultos.

- 103 V. 46. *Adbuc doctrinam quasi prophetiam effundam, & relinquam illam quærentibus sapientiam, & non desinam in progenies illorum; usque in ævum sanctum.*

Perennitas.

Ne quis falsò existimaret, Christianam Sapientiam, vel temporis decursu omnia facile absumptis, vel Tyrannorum rabie, aut Hæreticorum malitia quandoque hominibus defuturam, verissimè, ac seriò promittunt Jesus, & Maria, fore certò in Ecclesia orthodoxa Evangelicam doctrinam usque ad mundi exitum, ea planè certitudine, virtute, & soliditate, quæ instita illi est, ita ut præstò sit semper & ubique cuivis eam exquirenti.

- 104 V. 47. *Videte, quoniam non solum mihi laboravi, sed omnibus exquirentibus veritatem.*

Operis Epiphonema.

Cùm totum hoc caput nobilissima quædam sit panegyrica oratio, qua seipsos Christus, & Deipara majori ex parte dilaudant; cumque sit quoddam mysteriosè exprimitur, concluditur tandem his postremis verbis, eo planè tendere totum hoc opus, & laborem, non tantùm ut Jesus, & Maria suæ propriæ gloriæ, & Ecclesiæ orthodoxæ, præcones extant pro acquirenda ampliore sibi gloria, sed etiam ut nobis valde sint commoda, qui veritatem ipsam sectamur: quasi non sibi solis studuerint, & vocaverint, sed & aliis laboraverint & consuluerint.

COMMENTARIUS LITTERALIS,
PANEGYRICUS, ET MORALIS.

In Caput vigesimum quartum Libri Ecclesiastici.

Quod est sacra quædam ac prælustis Concio à JESU, & MARIA in sui ipsorum laudem; atque in Romanæ Ecclesiæ, Religiosæ signatim, & Evangelicæ Doctrinæ commendationem habita, coram Triade sanctissima, plaudentibus Angelorum millibus.

ILUCIDATIS jam sub præeunte Facula iis, quæ apprime necessaria duximus ad Capitis 24. aditum & ingressum; in presentiarum qua alacritate dat Deus, qua nos quoque, divino favente Numine, solerti cura & studio possumus, animum intendimus recenti hujus capitis enodationi & illustrationi. Igitur summatim statuo, propheticum omninò esse illius argumentum, quod spectare existimamus ad JESUM mundi Magistrum, & Assertorem; necnon sensu quoque literatio ad Jesuparam Mariam: quorum eximia præconia, arcana attributa, admiranda misteria, egregia facinora vaticidius Jesus Siracides gratissimo orationis genere, calamo felicissimo, & pulcherrimo stylo Rethorum flosculis, pigmentisque plena, fufus quovis alio, par erat, mirificè recenset. Quæ ut dignius, & artificiosius præstet, Jesum & Mariam, veluti famosos concionatores seipsos inprimis dilaudantes, inducit. Ego verò, ut dilucidiora hæc fiant ex nostris commentariis, tria in illis nititur observare: primò rextum brevier expendam: deinde illam elucidabo, enucleando Jesu. Deiparæ, & Ecclesiæ Christianæ magnalia: ac demum moralia non pauca circa textus litteram propinabo.

PARS CAPITIS PRIMA.

Quæ est totius Concionis Prologus sive Epigraphæ.

- V. 1. *Sapientia laudabit animam suam, & in Deo honorabitur, & in medio populi sui gloriabitur.*
- V. 2. *Et in Ecclesiis Altissimi aperiet os suum, & in conspectu virtutis illius gloriabitur.*
- V. 3. *Et in medio populi sui exaltabitur, & in plenitudine sancta admirabitur.*
- V. 4. *Et in multitudine electorum habebit, laudem, & inter benedictos benedicetur, dicens:*

Argumentum.

Textus enodatio.

105 **H**I quatuor versiculi agunt totius capitis prologum, exordium, sive inscriptionem, quæ animum auditorum idoneè comparant ad reliquam dictionem. Quatuor potissimum hic attingit Siracides Jesus. Primum, hanc esse de genere laudatorio orationem, qua & Jesus & Jesupara (qui Sapientia nomine indigitantur) se ipsos commendant, suaque magnalia: atque idcirco eos quasi è suggestu dicentes inducit. Secundum, quibus coram per illustris hæc habita sit concio, nempe coram Triade sanctissima. Tertium, quibus adstantibus, & stipantibus; videlicet Angelorum millibus. Quarto, subsecutorum meminit ab auscultante multitudine plausuum, admirationis, & acclamationis.

106 **S**apientia laudabit animam suam, &c. En tibi egregios Concionatores Sapientia nomine demonstratos. Etenim, missis aliis Sapientia acceptionibus; sumit hic Sapientia non pro increata, ingenta, sive essentiali, quæ est ipse Deus, & communis Patri, Filio, & Spiritui S. daturque in creaturis per participationem quondam producta, uti Janfenius & recentiores alii contendunt, & videre est apud nostros Cornelium, & Oliverium. Nec sumitur Sapientia nomen eo modo, quo Camerarius accepit, sic explicans totius capitis argumentum haud malè. Splendidum ac dulcissimum encomium Sapientia, seu doctrina de Deo in Ecclesia populi Israel certis, ac illustribus testimoniis patefacta & propagata. Quæ est ipsa Dei sapientia.

P. Iudeph. de Flores in Eccles.